„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакиг ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедне“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чалића, на ивици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 18 — У НОВОМ САДУ У УТОРАК 2 ФЕБРУАРА 1899. — ГОДИНА XXXIV.

Мађедонски конгрес у Женеви.

По неким вестима, састаће се мађедонски конгрес у Женеви 7 фебруара, док по другим вестима то ће бити тек 3. марта о. г. Но датум је споредан, главно је да ће конгреса бити.

Види се, да су досадашњи безбројни мађедонски конгреси, држани у Софији, слабо убедили стран свет, како Мађедонију насељавају искључиво и једино Бугари, за то је требало сазвати мађедонски конгрес далеко од Софије, чак у Швајцарској, Женеви, па да се тамо, пред лицем страног образованог, али у мађедонском питању мало обавештеног света, парадира са стереотипном фразом: „Мађедонија је бугарска“. — Сумњамо, да ће Бугарима и овај нови конгрес донети какве нађе, јер је свет већ давно посумњао и то са разлогом, у горњу бугарску фразу. Зна се на пример, да у Мађедонији не би било толико стотина српских, грчких и цинцарских школа, цркава и општина, кад би Мађедонију искључиво и једино насељавали Бугари, или правилније, Бугараши.

Женевски конгрес нису сазвали Мађедонци, већ оне софијске паније, које живе о бугарском новцу и које за тај новац адвоцирају за неке, ничим неоправдане бугарске претензије на Мађедонију.

Позната је ствар, да је овај конгрес сазвао неки Капчев, уредник „Македоније“ у Загребу. Да је Капчев пробисвет, то нису казали Срби, већ су се пожурили свету то да кажу баш бугарски листови и софијски дописници немачких листова. Дакле, тај Капчев, и ако га се Бугари одричу, ипак није сазвао конгрес без знања, одобрења и новца бугарског. Зна се позитивно, да је конгрес инспирисан од меродавних кругова у Софији, па ако конгрес не успе, лако ће се бацити кривица на Капчева — пробисвета. Успе ли пак конгрес, Капчев и ако је пробисвет, може добити још и — орден!

Па шта хоће тај т. зв. „мађедонски конгрес“ у Женеви? Он хоће да се у Мађедонији заведу реформе, управо да Мађедонија добије автономију.

Пројекат спремљен да се изнесе на овај конгрес за административне реформе у Мађедонији, следеће је садржине:

Солунски, битољски и скопски вилајети, да се уједине у једну административну област, са столицом у Солуну. Султан да именује генерал-губернатора тој области на пет година из оне народности која има већину у тој области.

Генерал-губернатор управљаће областћу помоћу обласног или провинциског одбора, којег ће непосредно бирати становници, али при томе да се не пренебрегавају права и интереси мањине. Делокруг одбора биће решавање свих административних питања и послова. Мађедонцима биће од султана загарантована лична слобода, без призрења на веру и народност. Осигураће се слобода штампе потпуним укидањем сваке цензуре Чиновници да се бирају из већине насељеног становништва. Више чиновнике постављаће султан на предлог генерал-губернатора, остале чиновнике постављаће непосредно генерал бугернатор Главни језици становника те области биће потпуно равноправни у свима главним надлештвима са турским језиком, с тим, да ниже власти морају знати језике становника. Хришћанске народности у Мађедонији, као: српска, бугарска (?!), грчка, арнаутска и куцо-влашка треба саме да се старају о својим народним школама, а власти обласне или окружне, неће смети да се у то мешају. За јавну безбедност увешће се војска из месног насељења, под главном командом генерал-губернатора. Та ће се војска рекрутовати, од по један војник на стотину већине мушког насељења, друге народности даваће војнике по процентној пропорцији. Више официре постављаће султан, а ниже генерал-губернатор.

Обласни одбор састављаће сваке године буџет о приходима и расходима, он ће разрезивати и порезу. Четвртина прихода слаће се царској благајни, а све остало трошиће се па администрацију и друге потребе.

У време, кад султан постави генерал-губернатора и народ ће бирати обласни одбор, који ће под председништвом генерал-губернатора решити питање о реформама, које ће се увести у централна и окружна надлештва области.

Султан ће дати потпуну амнестију свима емигрантима и политичким преступницима из Мађедоније.

Тај је пројекат пропраћен опширним објашњењима разних мађедонских питања, са позивом и на основу одредаба берлинског конгреса, или на основу решења цариградске конференције од 1877. год. Сазивачи се надају, да ће наћи помоћи код међународне конференције за разоружање“.

Овај програм реформа изгледа на први поглед врло добар, но ко познаје Бугаре, као и историју афтономије Источне Румелије закључно до 1885 год., тај ће омах разумети да су ови „програми“, „реформе“ и „афтономије“ само маска, у управо мост преко кога Бугари желе да загосподаре Мађедонијом. Бугари знају, како су 1885 год. без капи крви завладали Источном Румелијом. И ова област имала је своју афтономију, своју војску, своје грађанске власти у рукама Бугара, дакле све оно, што је Бугарима послужило да 6. (18.) септембра 1885 год. изврше пловдивски удар, да афтономну Румелију присаједине Бугарској. Тако би сад хтели да учине и са Мађедонијом, а пошто им за тај посао треба неки нови генерални губернатор Мађедоније à la Гаврил-паша Крестовић, бугарске грађанске власти у Мађедонији и војска, у којој би официри били Бугари, — то они сад у Женеви и траже **само таке** реформе, које би у будућности омогућиле уједињење Мађедоније са Бугарском, не били се остварили Сан-Стефанске границе. Намере су Бугарске врло провидне и зато и Срби и Грци у Мађедонији изјавише већ у напред да не желе у Мађедонији **таке** реформе, какве се у Женеви траже, јер су убеђени да таке реформе значе предати Мађедонију Бугарима. У томе смислу изјаснила се већ сва Грчка штампа и један део српске и румунске штампе. Извесно ће у томе смислу говорити и изасланици Срба мађедонаца у Женеви, ако их т. ј. буде, а треба да их буде на том конгресу.

Румунски сенатор Урешија намерава сазвати у Букурешту Мађедонски конгрес, који би се изјаснио против горње врсте бугарашких реформа.

Све то показује, да су и Срби и Грци и Румуни Мађедонски противници таким реформатима и према томе излази, да су за њих само бугарске шовинисте из кнежевине и мађедонски Бугараши, а то значи врло мало.

Конгрес у Женеви као да неће успети, а ако успе биће неопходно потребно да један други, прави мађедонски конгрес каже своју реч о мађедонском питању, тим пре, што Капчев и други сазивачи женевског конгреса немају мандата од мађедонаца, да у име њих говоре и решавају.

На овоме месту неможемо прећутати, а да не констатујемо, да је црногорски лист „Невесиње“ врло мало послужило заветној српској мисли, када се у једном чланку јако загрејало за бугарске реформе у Мађедонији, те су тај чланак бугарски листови у сласт прештампавали, као доказ, да „ето и слободни Срби желе својој браћи у Мађедонији бугарске реформе“.

Ако је тај чланак у „Невесињу“ потекао из необавештености, онда „Невесињу“ праштају мађедонци.

??

(После овог чланка, што га добијамо од човека, који веома добро познаје македонско питање, донећемо о истом питању други чланак о истој ствари у вези са приликама у Старој Србији. Пр. ур. „Заставе“.)

Посланичка конференција.

Коме још није јасно, да је наш петровдански сабор био на добром путу и закључио оно, што је требао и морао закључити, тај се о томе могао уверити сад, после друге посланичке конференције.

Многи су посланици лупали главу да нађу други, нов, згоднији пут и изнели су те своје мисли, пред конференцију посланика у Загребу. И никога не могоше загрејати ни убедити с тим својим новим путевима, шта више на крају се већином уверили и сами о погрешности свога мишљења...

И огромна већина њихова признаде, да не треба напустити пут, којим се прегло, нити одустајати од прошлих закључака. И решена је грамаминална представка, и да се траже гаранције и напослетку да се народ не задржава од покрета.

Предлози, што су их изнели радикални посланици нису усвојени у целости. У тим предлозима беше и нешто више, но што је пре закључено. Но и ако су радикали имали велику већину — попустили су од свега, што није најглавније, само да дође до једнодушног рада.

„Србадија“ пишући о томе изрично ве-

ПОДЛИСТАК

ЖЕНСКИ ЛЕЧНИЦИ У БОСНИ.

По Вилми пл. Калај.

Каква узвишена задаћа нарочито за женске, беднима у помоћ притећи; имали племенитијег позива, него бол блажити, ране видати.

И напослетку, зар не видимо свугде и у свако доба, у породичном кругу као у рату, за време заразних болести. са каквом дивном ревношћу и неуморном истрајношћу негују жене болне и рањене? Па кад се жена такмачи са човеком, кад га шта више и превезилази у неговању болесника, зашто и да не вида и лечи. Зар није можда за то способна? И зашто не? Та жене су у Америци и далекој Индији већ годинама посведочиле, да су за тај позив доросле. И с тога се може отворено тврдити, да се жена на пољу лечничке науке увек може мерити са човеком. И нема сумње да ће болесна жена, брижна мати, бољу своју ил' свога детета радије и искреније саопштити својој другарици жени, нежели човеку.

Жене лечници су већ у многим случајевима и много места, а нарочито у неговању болесних жена и деце, стекле лепа гласа, али благорарнијег земљишта од истока за њих нема. Разлог овоме мора се тражити у ограниченом сопственом и тешко приступачном начину живота код мухамеданкиња

Оба близанца, Босна и Херцеговина, у данашње доба развитка свога особито су погодно земљиште за женског лечника.

Мухамедански народ, а нарочито женски, одељен је од сваког светског утецаја, те је врло тешко, шта више немогуће ближе му прићи или га поучити најобичнијем начину неговања здравља.

Имајући све ово на уму, босанска је влада у 1891. години расписала стечај за женског лечника у Доњој Тузли и одређено је да она, као и сви лечници и државни чиновници, има сталну и одређену награду, па и пензију. По себи се разуме, да се од ње тражило да зна српски језик, јер иначе не би могла опћити са мухамеданкињама а то опћење и беше најглавнија ствар. Дужност њена беше, да сиротињу лечи бесплатно, нарочито да се са женама дружи и њих сваком приликом поучава, а о своме посматрању да влади подноси извештај.

Да је сваки почетак тежак, видело се и и овом приликом. Неповерење мухамеданских жена, по здравље шкодљиво уређење њихових станова, одржавање и телесно неговање њихове деце у најновијем добу, све то беху такове препреке, које је могао савладати само неуморан рад и ретка истрајност. И први покушај крунисан је таковим успехом, да је 1893. и у Мостару постављена жена-лечник.

Данас има дакле у Босни два женска лечника, а са каковим успехом врше оне свој позив, посведочиће нам ови докази

Др. Бохуслава Кек имала је 1894. године у Мостару 763 болесника, и то: 136 женских и деце католичке вере, 200 српске, 404 мухамеданске, 20 чивутске и 4 протестантске. Од тих је оздравило 307, умрло је 15, на даље неговање остало је 206, а код 235 болесника не зна се за успех, јер ови беху у болници. Го ине 1893 имала је др. Бохуслава Кек у амбуланцији 710 пацијената, а од ових беху 369 мухамеданских жена и деце.

Др Теодора Крајевска у Доњој Тузли имала је у 1894. години 613 болесника. Од ових беху католичке вере 269 православне 99, мухамеданске 224, јеврејске 20, а протестантске 1. Излечено је 321, умрло је 25, у болницу је однесено 24, на даље лечење остало је 73, а код 170 болесника не зна се резултат. При упоређењу са годином 1893. беше број болесника далеко већи, јер у тој години било је само 553 болних

Но најрадоснија је појава то, што поверење становништва расте из дана у дан. И при најмањем случају болести дозива се лечник, и женски доктор изгонио је из харема надрилечништво. Често позива жена женског лекара и онда кад није болесна, а позива је као пријатеља, рођака, да је ова поучи.

Споменути се мора, да у пракси оба ова женска лечника имају најразноврснијих случајева, како у упутарњим болестима тако и хирургији И према томе нема сумње, да је општа жеља у Босни и Херцеговини, да се поставе што више жена-лечника, јер само ове могу најбоље и успешно делати код мухамеданског женкиња.

Мухамеданка је као доброћудно певино дете; она бега од оног, кога не познаје, а своје пријатељство и поверење поклања само ономе, кога често види и добро упозна. Она је као и дете благодарне и непокварене природе. Свакој маленкости радује се од свег срца; свежањ цвећа или кутијица слаткиша изазива у харему највећу радост.

За свога бавлења у Босни; примала сам у мојој илици много мухамеданкиња. По себи се разуме да у близини моје куће, не беше тада мушких. У собу, у којој разговарам са њима, не може бацити поглед ни један мушки. И иза зелених завеса међу мирисним цвећем веселе се моји гости и уживају у музици. У свирању и цвећу налазе оне своје највеће задовољство. Њихова одећа је особена смеса тешке скупоцене свиле или сомота, све златом извезено а врло богато у боји. Штета што се кад и кад види и модерни муслин или кретон, али лепо је што млађи нараштај тежи јако за старом ношњом.

Накит њихов је врло скупоцен и богат. Млада женска носи у глави и по три алем камена.

Њихов говор је врло ограничен, али не треба мислити да мухамеданкиња није томе дорасла. Имала сам често прилике, да се уверим о оштроумности мухамеданкиње. И шта више из многих питања, која су управила мухамеданкиње на мене дошла сам до тога уверења, да теже да се опросте досадањег живота. За главан задатак живота сматрају они породицу. И помогнемоли је у тој њеној наклоности боље рећи у тој правој љубави, да своју дужност што боље упозна и врши, онда ћемо у образовању њему извршити најглавнију задаћу.

Раде.

ли: „Овом приликом нека је забележено признање дру Миши Михајловићу који је имао за собом већину, па је слоге ради од свог предлога попустио.“

И у чему је попуштено?! Пре свега у томе, да меморандум не носи Њег. Величанству нарочита депутација, но да се пошље поштом. Ово је тактичко питање које не засеца у ствар и од ње се лако могло попустити.

Даље је др. Михајловић предлагао, да се тај меморандум има превести на мађарски, немачки и француски језик и штампати о трошку народних посланика, те се има раздати како свима посланицима угарског, троједничког и аустријског сабора, тако исто и свима већим листовима, како би сви ти кругови били тачно обавештени о нашој борби.

Не може бити говора о томе, да је ово веома потребна ствар. И ми би вероватно боље стојали, да се то из раније радило и да нисмо допуштали, да јавно мњење буде у злој намери и нетачно обавештено о нашем праву и жељама нашим.

Но, истина је и то, да ову ствар може учинити и једна једина странка или на послетку и један једини човек, од воље му је. То је само питање посла и трошка, и др. Михајловић је мислио, да је то право, ако то посланици заједнички поднесу. Ако тај посао и трошак спадне сад на мањи број људи, њима ће то бити мало теже, али је народу исто толико поможено То дакле није могло бити питање због кога да се доводи ствар до расцепа.

Крупније је већ било питање, да се засебним резолуцијама осуди патријарх, саборски одбор и српски клуб, што не врше своју дужност. Па онда онај други предлог, да се позове патријарх и саборски одбор, да позову фишкала народних фондова, да с места подигне парницу и у грунтовницу уведе препорност ради повратка незаконито продате беочинске каје, да не би наступила застарелост, јер за тај случај скидају посланици са себе одговорност пред народом и историјом.

Ми не видимо права узрока, због кога су неки посланици тражили, да се ово не учини. Може бити да су мислили, како има каде и на сабору. Само не треба заборавити: учинити што у одбрану народног права никад није рано, а често може да буде доцне.

Па опет: и ако је са разгранатих предлога, што их је изнео др Михајловић, по нашем мишљењу скресана многа гранчица, која би могла да донесе плода, ипак је остало дебло и на њему главно грање; остале су жиле, остало је оно што је најглавније . . . И кад се сви посланици обвезаше, да ће заједнички неговати то дрво наше одбране, не може бити, да неће донети плода.

Истина је, многи посланици народних странака, вису били на конференцији И то је један узрок, што је радикалну странку задржавао, да овом приликом форсира закључке, на које пре тога нису били пристали сви.

Ово што је сад решено, то је било већ решено раније, на то су пристали били сви посланици народних странака, с тиме се сложише сва наша народна гласила. Овим начином, неће моћи, нити имати ико прилике, да се искључи из заједничког кола.

А сад — срећно продужење. На добром смо путу! Показало се, да другог и немамо. Ко пострада на странпутици тај пропадне. На правом путу није пострадао ни један народ, јер док се сам не одриче права свога и одбране права својих, он то право никад не може трајно изгубити.

Народно право само онда пропада, кад га се народ сам одриче. А наши посланици су овом приликом доказали у име народа, да се народ ничег не одриче, но је готов да то право и брани!

И овога пута ће се наши народни посланици уверити, да им неће изостати народно признање и да ће наш народ листом стати уз њих и закључке њихове.

Нови Сад, 1. фебруара.

О закључцима наше посланичке конференције пише „Србобран“ ово:

„Уверени смо да ће народ наш овим одлукама својих посланика потпуно задовољан бити, јер су у њима сабране и његове жеље. За то смо и уверени, да ће се с поверењем једнодушно придружити акцији својих посланика, и о томе смо тако тврдо уверени, да не налазимо за потребно да народ наш на то нарочито подсећамо. Народ је наш свестан своје дужности, и он чека само да чује глас својих посланика, па да га појача својим гласом.

„Српски народ има дакле сада реч! До сада је већ проговорило више од стотине црквених општина, па проговориће још неколико стотина. Наше је мишљење да акција нашег народа треба да иде паралелно са акцијом његових посланика, те да ваља причекати док меморандум посланичке конференције отиде на своје место. Наш Ускрс није тако далеко, а дотде ће меморандум бити готов. Тиме не мислимо рећи да се заустави досадашњи покрет, само хоћемо да кажемо, да га не треба убрзати све донде, док мемо андум посланичке конференције не буде на свом месту.“

О покрету наших општина ми смо већ раније писали у истом правцу. Он треба да се креће лагано, ал стално напред . . . А кад буде готов нов меморандум — онда ће ствар поћи живље и биће време да пође живље . . .

*

Како пролазе Калајеви шпијуни?! Неки Милан recte Емил Касумовић родом из Војене Крајине, пре неколико година добио је службу у Србији, и ма да је јео српски хлеб, служио је и вицекраља босанског В. Калаја. Тога Милана Касумовића зна наш свет као уредника „Граничара“ у Земуну. Еле, тај господин био је шпијун Калајев. Ово није никакво подметање или нагађање, већ права истина. коју је написао и својеручно подписао Касумовић у бечком листу „Дајчес Фолксблату.“ Откуд Касумовић у овом бечком листу, који је познат као велики непријатељ Калајеве управе у Босни? Ево откуд. Посвађао се лоши слуга с лошим господарем, те се сада разрачунавају преко јавности са својим бившим газдом, Њ. Е. Калајем. Касумовић износи у бечком листу своје заслуге за државну идеју „Drang nach Osten“, и изрично каже, како је из Пирота и Београда слао рапорте поверљиве природе босанској влади и за то је добијао 100 фор. месечне плате, па га ето сад Калај одбацио као изцеђен лимун!

Толикој искрености и признању не би се зацело, признајемо, никад надали од Касумовића. Хвала му, сад се бар зна како пролазе калајеви шпијуни! И Касумовићев, колега журналиста Милутин Белановић из Каменице демаскиран је, само што Белановић није сам себе демаскирао, већ га је демаскирао Калајев лист у Пешти „Пешти Хирлап.“ Тај пештански лист у броју од 28. јануара од 28. јануара по нов. кал. доноси белешку у „дневним вестима“ како је суботичка полиција протерала сарадника „Бачванина“ Милутина Белановића, због многих скандала и због његовог „сумњивог понашања.“ „Хирлап“ додаје, да је Белановић био сарадник „Страже“ Јовићеве у Новом Саду, а затим се бавио и шпијунством и шпијунском службом (Készolgalát) у Београду. И ако је „Хирлап“ пропустио рећи, у чијој је служби био Белановић у Београду, ипак је то лако погодити.

Чије је сад демаскирање на реду. Ми смо врло радознали.

*

Мостар. „Српски Весник“ запао је у врло велико зло. Конфискације недају му да излази уредно, а глобе, које има плаћати, хоће да га угуше. И кад га тако бију, недају му ни потужити се, јер све вести о томе забрањује цензура. Сад је између осталих глоба дошла и глоба преметачине, дакле после осам месеци. Та глоба износи преко три хиљаде форинти. Осим тога дошла је и осуда, те сва три брата Радовића ићи ће у затвор Идућа два броја „Српског Весника“ због тога неће ни изаћи. Наш свет јако би добро учинио, да претплатом потпомогне овај ваљани српски лист, који је у такој невољи.

Политичке вести.

Прилике у Угарској. Преговори због споразума воде се непрестано. Како владина странка никако неће другче, већ да се још Банфијевој влади изгласа индемнитет, то се у опозицијоним круговима зачела једна нова идеја у тој ствари. Наиме да опозиција одобри индемнитет садашњој влади, али да се кабинет Банфијев оптужи због канзаконитог стања. Тиме мисли опозиција да оправда своје становište, т. ј. одобрењем индемнитета уклониће сметње које су пречиле споразум, али оптужбом неће ослободити Банфија због данашњег заплетеног стања.

Аустрија. „У Реви де Пари“ одштампао је познати Чески посланик и политичар Доктор Крамарж један чланак који је направио знатну сензацију у Аустрији и Немачкој. Ово зато што је Крамарж посланик из данашње владине већине, кога и гроф Тун често на саветовање позива. Писац са свим отворено тражи да се данашњи Централизам у Аустрији обори државним ударом, помоћу кога је и постао, па да се оснује Федералистички систем. Крамарж даље мисли да је Аустрија довољно јака, да издржи ову неодложну операцију без опасности по свој опстанак. Разуме се, чим би од садашње Аустрије постала федералистичко словенска држава, са свим би логичан закључак био да јој је непотребан тројни савез, који и иначе личи на стари, испирани луксузни клавир. После споразума са Петроградом, каже Крамарж, нема више потребе да се Аустриском спољном политиком управља из немачког посланства. Саопштавајући ово немачке новине страхују да ће се у Немачкој према Аустрији а због неке словенске клерикалне политике изазвати потпуно неповерење према савезнику: а Аустрија још није у таким приликама да због чешких и словенских аспирација напушта интересе својих Немаца па и целе државе.

Конференција за разоружање. Међу европским силама доконаће се ово дана преговори, који се воде у ствари, где да се одржи конференција мира. Буде ли Хаг изабран за место конферисања, онда ће по старом дипломатском обичају холандска влада имати да упути позивнице на европске силе, да изашљу своје поверенике на конференцију мира.

Маћедонија и Ст. Србија. Са Цетиња јављају, да преговори међу албанским поглавицама у Пећи још увек трају. Нотабели из Скадра и Скопља нису заступљени. Миридите су посели све путеве што воде у Пећ, да би спречили свак га, који би хтео тамо да оде.

Енглеска флота. Прошла година је била у Енглеској година грађења лађа. За последњих дванајест месеца арсенали Велике Британије и Ирланда пустили су у море 761 трговачку лађу од 1,367.570 тона од којих су 744 (1,363.318 тона) парне а 17 (1.252 т.) једрењаче. Овима треба још додати војне бродове који су грађени у државним арсеналима: 41 ратну лађу од 191.555 тона. Од ових 802 лађа, 614 су саграђене за рачун енглеских, ирландских и шкотских сопственика, 12 за британске колоније а остале за: Норвешку (44. 338 тона). Данску (44.691 т.), Русију (38.330 т.), Немачку (37.045) и Јапан (30.191 т.) Остали свет је саградио и пустио у саобраћај само 529 бродова од 525.773 тона. Нека се према овом суди колика је морска сила енглеска кад за годину дана саграђује готово два пут толико лађа колико цео остали свет заједно.

У одбрану автономије.

Мошорин, 28. јануара. Данас 28. јануара у скупштинској седници наше српске православне црквене општине једногласно је закључено, да се молба пошаље на Њег. Величанство владара ради сазива сабора са свима правима његовим.

До сада се пријавило **119** општина.

*

Српска занатлијска омладина у Бечу послала нам је опширну изјаву, у којој поздравља свесне српске општине, што су се обратиле молбом на Њ. Величанство, ради састанка нашег одгођеног сабора. У изјави тој позивају се и све општине српске, да у најкраћем року учине то исто. Изјава ова је доста опширна, а ми је због скученог простора, не можемо изнети. На изјави су потписани: председник Тома Даниловић из Сентомаша и перовођа Ђорђе Гојковић из Осека.

Књижевност.

Пропаст Јаничара (3. јуна 1826 год. Написао Чеда Мијатовић. Издање књижаре Сретена Ђорђевића, у Београду. 1899. Цена 35 новч. страна 67.)

Под горњим насловом написао је Чеда Мијатовић својим лепим језиком и вештим начином историјску расправу о пропасти јаничара. Нашем су свету и сувише добро познати јаничари, познато му је оно што су јаничари чинили по Србији и осталим српским земљама. Познату му је »како су се јаничари борили и били аждаја, која је гутала хришћанске војске и хришћанске земље.« Али је нашем свету мање познато како су крваво пропали ти крвави јаничари, а то је баш оно, што нам у овој расправи описује писац.

Писац нам износи узроке како су по његовом мишљену почели да пропадају јаничари. Он каже:

„Никоме није било слободно женити се; никоме није било слободно радити ма какав други занат; ратова је било скоро непрекидно, а и у годинама мира јаничари су се непрестанце вежбали оружју.

Али с крајем шеснаестог века ствари почињу да се окрећу. Онда и онда наступаше по више година мира узастопце; јаничарима се дозволи да могу радити и друге занате, а опет стајати у списку и примати ашлук, дозволи им се да могу становати ван касарне; мало по мало па да се могу и женити.“

Ово је ослабило дисциплину јаничарску а за тим се увукоше политичке сплетке, јер су се отимали око власти, части и богатства. Писац додаје за овим:

„У осамнајстоме веку већ је било свакоме, пријатељу и непријатељу очевидно, да јаничари не само што нису никакав извор за снагу царевине, већ су јој један од главни извора њезине слабости и подивљачености.

У почетку овога столећа јаничари су били као организована чета хајдука, која је робила државу и исисавала народе. У Цариграду они су све еснафе и све боље радње узели у свој монопол. Нико није могао бити занатлија, док се није записао у „оџак“. Ни један сељак из околине цариградске није могао да изнесе сам своје производе на „трг“ у Стамболу, већ је ваљало да их преда јаничарима, који ће их за-ањ продати и наплативши себе позамашно, дати му што претече. Овако је било не само у Цариграду, него и у Једренету, у Солуну, Смирни, Дамаску и по свима знатним местима. Ову систему исисавања — ако нам је слободно назвати је системом — јаничари су као што је нашему народу најбоље познато, применили у великој мери и на Србију, поделивши је по убиству Хаџи-Мустафе-паше, као свој спахилук.“

Овде морамо приметити да нам изгледа како онај мир који је наступио за више година у застопце и који је нагонио јаничаре, да пљачкају рођену земљу султанову, место земље непријатељске, има у засенку своме дубока узрока и да је то све лежало у тадањим културним, економским па и војним приликама Европе. Овај главан узрок, оне главне чињенице, које су затворише врата даљем освајању султановом, писац нам није ни местимично додирнуо По врло згодно примећује писац на једном месту:

„Нека ми је слободно овде додати, да се у нас још врло мало узимље у рачун како су ови унутрашњи нереди у Турској, јаничарске буне ова анархија у Цариграду, утицали у развитак самог народног устанка.“

Када су турски султани покушавали да преустроје јаничаре и да саставе редовну војску, а па име султан Мехмед, онда су се јаничари каздан бунили. О последњој њиховој буни у којој су и пропали 3. јуна 1826. год. пише писац овако:

„Ноћу између 2. и 3. јуна 1826. год. пет ордија јаничарских устадоше на ноге, изнесоше казане своје на средину Ет-мејдана, изврнуше их и повикаше да се устаје за веру пророкову. На мах из других касарни и из околине потекоше јаничари. Пре него што је зора почела да свиће, 20.000 јаничара стајало је оружаних на Ет-мејдану у јавном устанку противу султана.

Стотину је колаца већ спремљено; на свакоме стоји записано име онога, коме је намењен. Једна се чета шаље да ухвати и жива на Ет-мејдан доведе великог везира; друга одлази да ухвати Ћаја-агу, који се усудио био да пристане на нову уредбу.

Још није било свануло. Изаслане чете враћају се. Велики везир утекао некуда. Ћаја-аге нема у конаку. Али у конаку му је био осто син и харем. Јаничари се грозно осветише овоме неверноме поглавару: сина му на комаде искасапише, женскиње му обесчастише, благо разнесоше.

Чим је почело да свита, потрчаше по Стамболу телали јаничарски, вичући: „Сирт онима који дају фетве и свима, који носе каук (високу капу, људи од закона и књижевника)!“

„Други нека се ништа не боје, трговци нек отворе дућане; ако се коме украде парче стакла, ми ћемо му дати за за-ањ камен драги; свакоме нашему човеку, који би мирног грађанина ма у чему оштетио, одмах ћемо одрубити главу!“

Султан је последњи дана знао шта се спрема, само није знао дан устанка јер је један јаничар издао тајну, за то је добио тобџије и остале војнике за себе, те је била спремна анадолска војска на азијској обали Босфора Чим се расчуло о устанку дахија одмах поче превозити анадолску војску из Азије на великим скелама и кауцима. Требало му је два три сата док их превезе и од тога је зависило све. И он пошље Кур-ћајског агу да привидно преговара с јаничарима, који се упустише у преговоре. И док су у јаничарском логору тражили краснописца, перо и хартију да напише жалбу, чега тамо није било, дотле су превезли и војску, извукли топове и удесили шанац:

„Заповест је изашла да се све капије цариградске затворе. Нико се не пушта ни из града ни у град. Само на једној капији кула непрекидно анадолска војска и одлази брзим корацима к серају.

Кад је све готово онда командир прве батерије, Ибрахим-ага, — названи Кара-Џехенем, „црни и паклени“ — приступи к јаничарима и позивље их да положе оружје.

Место одговора, двадесет хиљада заурличу по њиховим обичају, да је страшно било чути. Три пута Кара-Џехенем понављаше своју беседу; три пута му одговараше грохот и урликање.

Тада се Ибрахим окрете брзо на коњу, полети к својој батерији, махну сабљом, први топ севну и грмљавина угуши трештање јаничарског урлика.

Гранате почеше да падају на густе чете јаничарске. Ове се кроз неколико тренутака одазиваху пуцањем из пушака, па се онда повуку у своју велику касарну, из које наставе пуцање.

Редови се царске војске развију и опколе касарну са свију страна. Под жестоком ватром из топова ћепенци око касарне, на којима се месо раздавало на оброке, букну у пламен; мало затим и сама касарна поче да гори. Јаничарима остаје само да се предаду на милост и немилост. Али крвожедни и сурови Хусејин неће да зна. Депутација, која је пошла из касарне да овакву предају изјави, исечена је на поглед очајаним јаничарима. Јадни људи, нема више ништа од вас! Султанова је воља да сви изгинете.

Ово свирепо клање и ово страшно пропадање јаничара, трајало је цео дан. Касарна је горела до позно у ноћ. Ет-мејдан је покривен био крвавим гомилама поубијаних јаничара. Мало их је пало живих у руке султановој војсци. Али и ови су сутра дан заједно с онима, које по разним крајевима стамболским и по приватним кућама похваташе, стављени пред војнички суд тек форме ради. Пред овај преки суд тога је дана изведено својих хиљаду јаничара. Све их осудише на смрт. Џелати их подавише гајтанима па их у море побацаше. У најмању се руку рачуна, да их је у та два дана изгинуло око осам хиљада.“

Но и после овога јаничари су гоњени, суђени, стамањивани, па не само они него и њихови пријатељи. Њихове кафане, хапове па саме џамије спалише и порушише. Кроз неколико дана после 3 јуна осуђено је, подављено и у море бачено преко четир хиљаде људи. Но јаничари су имали и својих пријатеља, који почеше да их свете и да спремају пропаст султану:

„Испод јашмака женских спрема се освета султану. Може бити да Турчиње нису још никада тако великом масом, тако општим устанком ушле у политична питања, као после пропасти јаничарске.

Али ево још и других знакова.

Свако јутро полиција стамболска има да купи по улицама небројене цедуље на којима се проклиње „џелат правоверних, султан Махмуд!“ Свака ноћ поче да се расветљава опасним ватрама, час у овоме час у ономе крају Стамбола. Једну ноћ изгоре један базар, другу ноћ други. После базара дођоше на ред магазе и дућани најбогатијих трговаца И кад се нешто запали, за чудо што се не може да спасе.

Куће мало не свију султанових министара изгореше једна по једна и сам двор блистателне порте једну ноћ заблиста и изгори. Није се навршило ни пуна два месеца од пропасти јаничарске, а већ је једна осмина Цариграда у пепелу и штета се рачуна преко 50 милијона гроша.“

Међутим ствар није ишла даље на овој освети зауставили се. Султан Махмуд употребио је највећу строгост, јер је за најмању ситницу давао људе погубити а жене давити и у море бацати:

„Ваља рећи, да је на уталожење и измирење духове порадила добро друга једна, заиста паметна мера. По турскоме праву, имање онога који по судској пресуди буде погубљен, припада султану. Што је најгоре, беше општа несигурност живота, услед тога права. Јер дође ли хазна падишина у незгоду, ништа није простије било већ намигнути, да се каквом већем човеку, који је добро имање прибрао, каквом паши или кадији, или по највише каквом злосрећном сарафу Јеврејину, Јелину или Јерменину, пошље гајтан у кућу.

У октобру 1826. изађе ферман, којим султан изјављује да се одриче свога права, да наслеђује државне слуге, па укида „мухалефат-калем“, управу, која је прикупљала приход из тога извора.

И с тим се свршила ова ствар.

Књига ова написана је као што смо рекли лаким, лепим и разумљивим језиком и ми је препоручујемо нашим читаоцима

Вести из места и са стране.

Парастос. Српска православна црквено школска општина новосадска, даваће парастос неумрлим добротворима народним Сими и Катарини Ђорђевић у среду 3.)15.) фебруара 1899. у 11 сати на дан Симеона богопримца, у св. Капели на Алмашком гробљу.

Поштујмо своје светитеље. Под овим насловом пише „Цариградски Гласник.“ Ко ће запалити свећу српским светитељима, ако неће Србин. Ко ће им одслужити службу, и ко ће да изнесе српском народу њихов рад и њихове заслуге, ако то неће учинити српски свештеник. 13. фебруара ове године навршује се 700 година од смрти нашег Светитеља Св. Симеуна Мироточивог. Шта је и ко је био он српском народу о томе ми неможемо у овом чланку да говоримо, јер нам је простор узан. Толико ћемо рећи, треба да прославимо његову успомену и то што свечаније; — одслужимо му свету литурђију у нашој цркви; учинимо му п мен и у нашој школи; нека наши свештеници и учитељи проговоре том приликом коју реч народу о његовом раду и његовим заслугама за цркву и народ. Где се и како се може нека се приреди и какво народно весеље. Па не само то — радећи тако ми ћемо још јаче везати наш народ за његову цркву а и учинићемо, да се на нашој цркви још јасније опази њено српско обележје. „Ко има уши да чује, нека чује.“

Усиопена на А. С. Пушкина. Царска академија наука у Петрограду изабрала је нарочиту комисију, која је израдила програм, по ком ће се прославити 100-годишњица рођења Александра Сергија Пушкина. По програму: 1. Умолиће се подручне духовне власти, да 26. маја 1899. г. одслуже заупокојну литургију у славу 100-годишњег рођен-дана Пушкинова у Петрограду у цркви при царском Александарском лицеу, где се васпитао Пушкин и у цркви, где му је опевано тело. У Москви, где се родио Пушкин и у Светогорском манастиру у Псковској губернији, где се налази могила песникова. Умолиће се и остало свештенство руско, да држи службу тај дан у спомен песников, а нарочито у црквама, које су крај учевних завода. 2. 26. маја после службе, састаће се академија наука у свечану седницу, где ће се држати говори за овај случај спремљени. 3. од 15. до 26. маја биће изложени у највећој сали академије предмети Пушкинови, његови рукописи, издана дела и др. 4. У петроградским позориштима ће се светле седнице приказати одломци из Пушкинових дела: „Борисъ Годуновъ,“ „Евгеній Онѣгинъ“, „Русалка“ и „Руслан и Людмила.“ 2. У Москви ће се приказати у највећем позоришту појаве из „Скупой рыцарь“ „Русалка“, „Каменный гость“, „Борисъ Годуновъ“. 5. Умолиће се сви учевни заводи да прославе стогодишњицу Пушкинову. 6. Читаће се у обе престонице и у сваком месту, где буде згодно, одломци из дела Пушкинових, удешених за народ. 7. Умолиће се професор живописац Васнецов, да по својој вољи и избору зготови слику, на којој ће бити приказано шта било из дела Александра С. Пушкинових, а уједно ће се спремити довољан број портрета Пушкинова, како би се могао разаслати на све стране Русије. 8. Умолиће се цар, да допусти, да се зготове сребрне или бронзане споменице, које би се у спомен Пушкинов као дар имале употребити за све добре ученике по учевним заводима руским у години 1899. Осим свега овога учиниће се још многи други споменни у славу Пушкинову. — Благо народу, који овако цени и уважава дела и радоне својих великих синова!

Друга истрага против уредника „Српског Гласа.“ Читамо: Наш друг Dubrovnik, штампао је у 45. броју 1898. године, једну вест о неком судбеном послу. Вест је пренсо овај лист у 44. број 1898. год. Цензура је нама то одма запленила, а ц. кр. земаљски суд у Задру, по већ утврђеном правилу, којему никада и никако нема изнимке, изводио је својим високим духом благословити ту запљену. У 1. броју ове године осврнусе на „Српски Глас“ и на ту запљену. Квалификација за све није била једнака. Први део, о запљени 44. броја, квалификован је као преступ по §. 24. закона о штампи. Други део, о запљени 52. броја, као преступ по §. 300 каз. закона Државном ответнику свидело се, да тужи ради тога уредника. А пошто се уверио, да поротници у Далмацији неће да буду наследници оних средњевековних наказа које су судиле вештицама и мађоничарима, није оптужио уредника ради целе вести Истргнуо је само први део, где је тобож преступ по §. 24. закона о штампи, јер о том преступу не суди порота, него ц. кр. земаљски суд у Задру, онај исти, који сваки пут потврђује сваку запљену; Кад је Др. Митровић у суботу позван пред истражног суца да се оправда, први му је одговор био, да неће ништа да одговара, јер одлука о запљени 1. броја није још постала правомоћном. Против исте уложен је приговор, који ће земаљски суд, као и до сада увек, одбити. Али и над попом има поп! Истражни судац уважио је тај разлог и одложио је испит за боља времена.

Одговор босанско-херцеговачких митрополита вселенском патријару: Читамо у „Цариградском Гласнику“ митрополити сарајевски и мостарски одговорили су на послато им патријаршеско и синодално писмо. Од митрополита туланског није још стигао одговор.

Прилози на српско народно позориште.: I.) Г. Милош Рунић, трговац и председник „Задруге“ у Сентомашу, скупио је у Сентомашу и послао 98 ф. 25 н. а. вр. прилога на издржавање српског народног позоришта, и то за годину 1898. Имена приложника ово су: По 3 ф. 65 н.: Милош Рунић, трговац; Пестор Белић, трговац и поседник; Сима Шијачић, трговац и потпредседник „Задруге“; Данчика Каћански, велепоседник; Глиша Манојловић, поседник; Шаца Манојловић трговац; Божидар Продановић, књиговођа; Урош Мудрински, економ; Младен Гавански поседник; Сима Мајински, парох; др. Момир Павловић, адвокат: Милан Д. Манојловић, трговац; Ана удова Каћанска; Паја Јанковић, запатлија и гостионичар; Лазар Св. Манојловић, трговац; Тима Миковић, економ; Исидор Ивапић, бележник; Гавра Гавански, поседник; Милутин Везилић, трговац и кнез; политичка општина сентомашка; Лазар Манојловић Брата, поседник; Вељко Загорица, поштар; Стеван Ђ. Јаснић, апотекар; Шандор Јанковић, трговац и Илија Јанковић, трговац; — Тоша Хаџић, поседник, 3 ф. 65 н. за годину 1899; — Коста Дињашки, поседник, 3 ф. — Ђура Чованов, земљоделац, 2 ф.; — п Васа Гавански, економ, 1 ф. — Свега 100 ф. 90 н. Кад се од тога одузме трошак за хектографисање и разашиљање позивница по месту 2 ф. 30 н. и за поштарину 35 н., остаје 98 ф. 25 н.

II.) Повереник друштвени г. др. Јован Шевић, кр. јавни бележник у Руми, скупио је у Руми 25 прилагача, који прилажу месечно по 30 повчића. Сви ти прилагачи почели су од 1 октобра 1898. уплаћивати своје прилоге, те су до краја године 1898 уплатили свега 46 фор. 80 н. Тај новац ул-жио је г. повереник у румску штедионицу, па ће то исто чинити свака три месеца, како новце од прилагача покупи; а када тим скупљањем буде нарасла повећа свота, одпремиће је управном одбору позоришном.

III.) „Добротворна задруга Српкиња“ у В. Бечкереку послала је 33 фор. 34 н. са жељом, да постане чланом „друштва за српско народно позориште,“ обвезујући се у року од 3 године да исплатити остатак од 66 фор. 66 н, пошто чланарина позоришна за корпорације износи 100 фор.

IV.) Г. Душан Матић, књиговођа централног кредитног завода у Н. Саду, исплатио је 20 фор. а. вр. у име остатка обећаних петогодишњих прилога за издржавање српског народног позоришта.

V.) Г. Марко Бикар, трговац у В. Кикинди, уписао се за члана „друштва за српско народно позориште са исплатом целе чланарине од 50 фор. Ту чланарину послао је за истог родољуба повереник друштвени Љубомир Лотић, учитељ у В. Кикинди.

VI.) Г. Светозар Савковић, професор у Новом Саду, исплатио је 20 фор. у име остатка обећаних петогодишњих прилога за издржавање српског народног позоришта.

Родољубивим скупљачима и прилагачима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Беседу с играшком приређује вел. кикиндска „Српска занатлијска задруга“ на Сретење, 2. (14.) фебр. 1899. год. у великој дворници „Народне Гостионице“.

Нови чланови „Матице Српске“. Од скупштине матичине т. ј. од 19. (31.) августа о. г. до сада уписали су се за чланове матичине они родољуби и корпорације и то: I. Са уплатом целе прописане чланарине од 50 фор.: 1. Стеван Савић, поседник у Митровици; 2. Милош Рајић, парох из Ст. Сивца; — II. Са уплатом I. и II. рате чланарине у износу 20 фор. и обвезом на остатак: 3. Жива Поповић, кабаничар у Вршцу; 4. Школа у Батињаника; 5. Школа у Голубињаку; 6. Вељко С Каћански, економ у Сентомашу; — III. Са уплатом I. рате чланарине у износу 10 фор и обвезом на остатак од 40 фор.: 7. Српска православна црквена општина у Кађу; 8. Ђурађ Зубковић, богослов у Черновицу; 9. Школа у Петаковици; 10. Ђока Петровић, трговац у Јарковцу; 11. Школа у Скендеровцима; 12. Срп. народна читаоница у Доњој Тузли; 13. Школа у Доњанима; 14. Школа у Церемушини; 15. Школа у Павловцу; 17. Драгутин Чолаковић, парох. администратор у Ст. Керу; 18. Тоша Василић, трговац у Митровици; 19. Манојло Грба, парох у Парабућу; и 20. Милош Бајанов, економ у Мартопошу. Пристојба за чланство „Матице Српске“ износи у свему 50 фор. а. вр. Та чланарина може се исплатити у један пут или у пет годишњих оброка по 10 фор. — Чланови матичини добијају сваке године: по 4 свеске „Летописа“, 6 свезака „Књига“ за народ, „Рад и имсиник“ и још уз то и годишње извештаје друштвене.

Румунски митрополит. Румуни су нерасположени што им новоизабрани митрополит још није потврђен, јер је до сада највиша потврда увек за кратко преме после избора стизала. Јавна гласила румунска мисле да је узрок томе данашње незаконито стање у Угарској. Па крају примећују, како њихова црква неби требала да пати због трзавица у угарском сабору и како треба да се што пре митрополит потврди, да би се у своје достојанство увео. Ова је приметба свакако врло умесна и оправдана.

Краљ Умберто и новинари. 5. априла ове године одржаће се међународни новинарски конгрес у Риму. Томе конгресу ће бити почасни председник талијански краљ Умберто, који је већ известио председника новинарског удружења у Риму, да ће конгрес лично отворити. Уз то ће краљ на дан конгреса потпуно да помилује све оне новинаре, које је ратни суд осудио био а сад се налазе још у затвору, због познатих немира у Милану. Доиста племенито дело?

Рамазан невеста. У мухамеданским државама: Мароко, Тунис, Авганистан, Бокхари и другима, постоји данашњи обичај, да министри дотичних држава, последњег дана рамазанског, поклоне сваки свом владару рамазан — невесту. Међу владарима мухамеданским има и једна таква, која седи на престолу већ од 1876., дакле већ 23. године, те је ових дана добио 24. рамазан — невесту. Ове сматрају мусулмани за особиту божју милост. Један повереник је још пре неколико недеља отишао био с два евнуха, да нађе за свог султана најлепшу Черкезкињу. Кад је нашао довео је девојку у престоницу и сместио је у султанов харем. Овај султан је у најбољој снази, те се надају, да ће добити и 30. невести у своје доба, а то ће значити као код нас дијамантски сватови.

Калуђер убијца. У једној француској варошици оптужен је један калуђер, да је прво осрамотио једну девојку а после је удавио. У народу је то изазвало велико огорчење, те се побунио и хтео да каменише калуђера. Претио је и многим другим калуђерима и поповима и полупао све прозоре на уредништву једног клерикалног листа. Власт је ухапсила њих 25. Међер и у Француској има попова — љубавника а ла наш отац Стеван.

Конгрес социјалиста угарских. На Ускрс, 2. и 3. априла, одржаће се конгрес угарских социјалиста с овим дневним редом: 1. Извештај страначке управе. 2. Организација и штампа. 3. Опште право гласања. 4. Закон о заштити радника. 5. Избор страначке управе. 6. Економска и политичка самосталност Угарске. 7. Слобода кретања угарских радника. 8. Евентуални предлози и интерпелације. — После тога, 4. и 5. априла одржаће свој скуп угарске мале газде и пољски радници с овим дневним редом: 1. Извештаји. 2. Организација и штампа. 3. Измена II. зак. чл. ое 1898,, који говори о пољским радницима. 4. Опште право гласања и донашање закона о заштити пољских радника. 5. Ратари и социјална демократија. 6. Избор одбора. — Оба су конгреса већ сазвана и пријављена

Андреова ваздушна лопта. Као што је познато Андре је на ваздушној лопти отишао да испита северни пол. О њему се досада извесно незна ништа, а прича много. Руска телеграфска агентура доноси из Красној арског ово занимљиву вест: Власник златних руда Монарстишин, добио је писмо у коме му јављају, како су Тунгузи 15. јан. о. г. саопштили шефу полиције, како су 7. јан. између Кома и Гита (округ Јенисејски) на сто педесет миља од златних руда Савинских нашли једну колебу од штофа а поред ње и уже. У целости изгледа као неки балон. Недалеко лежали су три човечија леша. Глава у једне лешине сасвим је размрвљена, а около беху вазда справа, које тунгузи непознају. Шеф полиције одмах је отпутовао на лице места да испита све. У опште се држи да је то ваздушна лопта Андреова

Коломан Миксат се повукао. Познато је и нашем свету, да је мађарски изврсни приповедач и песник Коломан Миксат до сад живо учествовао у политичком раду као владиновац. Бавио се и новинарством и био председник будимпештанског новинарског удружења. Сад је, веле, Миксат захвалио на том почасном звању, што је са жаљењем узето на знање у одбору удружења.

Међународна утакмица лепотица. „Жил Блаз“ доноси програм међународне утакмице лепотица у Паризу. Приликом утакмице вели неће се узети у обзир ни друштвени положај ни елеганција. Па лепотице не треба да страхују ни од тога, да ће се утакмица вршити јавно. Само ће одређени пресуђивачи прегледати лепотице и то тако, да не повреде скромност. Најлепше женске ће добити 10—12 диплома. Нај и најлепшу ће извикати за светског шампјона. Пресуђивачи ће се састојати из два вајара, два сликара, два плакатера, два кројача, два књижевника, два позоришна управитеља и две славне глумице.

Споменик Бизмарку. Као што је познато у Егеру, у Аустријској хтели су да подигну Бизмарку споменик, но егерско солгабироватско звање забранило је подизање тога споменика. Ова забрана беше велику прашину подигла. А немачки „Берлински берзански лист“ пише о тој ствари ово: Ми потпуно разумемо поступак аустријске позиције. Тим споменником није се хтело да укаже поштовање некадањем великом канцелару немачке државе, већ се тиме хтело само да демонстрира против државе аустријске, а то ни једна држава неби трпела.“

Тимсах. — Јахта Тимсах (Крокодил) која је начињена у овдашњем арсеналу за Његово Височанства књаза црногорског Николу као дар Нег. И. В. Султана изашла је из Златног Рога да прави опите. Опити су задовољавајући, јахта узимље на сат 14 узлова. „Ц. В.“

☛ Због празника Сретенија неће изићи наш лист у среду, с тога излази данашњи број на целом табаку.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 1. фебруара.)

Будимпешта. Одбор четворице (двојица из владине странке, двојица од удружане опозиције) састали су се да преговарају о измени пословника и јунктиму Нису се погодили и одгодили су преговоре. Данас ће решити конференција, хоће л' се ти преговори продужити или не. Банфи је отпутовао јуче у вече у Беч.

Беч. Банфи је јутрос преговарао са министром Сечењијем, а за тим са министром-председником Туном о стварима, које су на дневном реду. Краљ ће примити у подне Банфија у аудијенцију.

У патријаршији.

28. јануара у 10 сати ујутру. Секретар отвара први брзојав из Загреба.

Патријар: — Но, шта је?

Секретар: — Свега је дошло на конференцију око 40 посланика. Мали број!

Патријар: — Пст! Не може се још ништа казати. Можда је то и велики број!

— — — — — — — — — — — —

12 сати у подне. Секретар отвара други брзојав из Загреба.

Патријар: — Но?

Секретар: — Конференција претресла предлог, да се позове патријарх и „Српски клуб“ да раде на сазиву сабора

Патријар: Аха! Дакле су као оно смрзнути вранци пали на наше гране. . . Само овамо тичице само овамо! — А велиш има око 40 посланика, шта? Море је то велик број, врло велик број. Конференција је сазвана нагло, па је зима, па далек пут. Баш су се лепо искупили, лепо! (Намигне, онако како већ он то уме): Деде кажи нек донесу чашицу мученице, аха! Бог да живи српски род!

— — — — — — — — — — — —

2 сата по подне. Секретар чита трећи брзојав из Загреба.

Патријарх: — Шта је? Савијају ли леђа?

Секретар: — Изнесен је нов предлог. Под водством Његове Светости патријарха да оду 2 свештеника и 4 световњака Његовом Величанству без меморандума без ичега, те да живом речију утичу.

Патријарх: — Ја да их водим?! Ви'ш, ви'ш, то је паметно. Како не би, како не би?! Него онај мој врашки »сврабу костима«. Причекаће ваљда док ме прође. А?! Како не би, како не би?! А да не буде меморандум? Ништа на писмено? — О, о, ко би се надао, да ће се у ово доба искупити тако велики број! Кажи нек отворе флашу грчка вина. Ах ти Грци, Грци! — На спас! Бог да живи српски род!

— — — — — — — — — — — —

4 сата по подне Секретар чита четврти брзојав из Загреба.

Патријарх: — Но?

Секретар: Ломи се. Има пуно предлога. Поједини посланици неће никако меморандум.

Патријарх: — Деде, чашицу од овог грчког, деде. Него за у вече нек спреме мало бољу вечеру. Па нек уладе и коју флашицу шампањца. (Намигне). Па онда позови ми уредника и већ наредићу кога треба О! о! Ко се надао, да ће их се искупити тако леп број?! А леп број, је ли?

Секретар: — Врло леп број Ваша Светост!

Патријарх: — Деде чашицу, деде! У добро здравље! Бог да живи српски род.

— — — — — — — — — — — —

Осам сати у вече. Секретар чита пети брзојав.

Патријрх: Но, је л' већ готово?

Секретар: Сви нови предлози одбијени Решен огромном већином меморандум. Гравамина Гаранција и . . .

Патријарх: И . . .

Секретар: И да се не задржавају општине од изјава

Патријарх: Шта?! А, а, право је казао Герман: Србин је последња нација Ујешће те баш онда, кад се најмање надаш Искупила се два, три посланичића, па хоће да ми кроје капу. А, а!

Улази милостива.

— Изволте, браћа! Гости су се искупили. Ја мислим да се може сервирати И да се уради шампањер?

Патријарх: Шта, сервирати?! Какав шампањер?! Подај им ма шта нек се наједу, а добро ће им бити и обично вино Мени намести одмах кревет и скувај шољицу камилинтеја; зло ми је . . .

А још и у постељи непрестано говори:

— Ко им је дошао?! Нико! Неколико посланичића. И ти да управљају политиком?! Хм! Србин, Србин! Несретн к, а не Србин! Право је казао Герман: Најбоље да пропадне цела нација! Српски род је последњи . . Деде још шољицу камилин-теја, деде, да изиђе на зној ова мука!

Трговина.

НОВИ САД, 1. фебруара. Пшеница прве квалитете фор. 9·60—70 н. Пшеница средња ф. 9·40 до 50 нов. Пшеница лакша роба фор. 9·10—30 н. Наполица ф. 8·50 — нов. Јечам нови ф. 6·10—20 Зоб ф. 5·80—90 Кукуруз у зрну нови ф. 4·30—40 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пажена 60 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	36—37 нов.	живе мере
„ средњи	34—35 нов.	
„ лаки	32 33 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци . 30—32 нов. по клгр.
Јагњци — — фор. по пару.
Овци . 8—12 фор. по пару.

ПРИПОСЛАНО.*)

Поштовани господине уреднице!

Нападосте ме; набацисте на ме неоправдано дрвље и камење; увукосте ме у гадне и ружне ствари! Дозволите да Вам кажем, да немате право, да сте рђаво обавештени. Да, Ваш извештач Вас је рђаво известио, те стога држећи се онога: „Audiatur et altera pars“ дозволите да се у упитној ствари и моја чује. Кад ме изволесте нападнути, молим дозволите, и да се браним.

Надајући се, да ће те ми то и дозволити, и молећи Вас да ми то учините ево ћу изнети упитну ствар, по души и по савести, онако, како је текла, те онај који је подигао камен да ме удари, нека удара како хоће, или по мени или — по земљи!

Ево дакле ствари те, признајем, ружне и прљаве! Да ружне и прљаве, но не за ме, но за онога, — за кога је!

У прошли понедељак био сам у Пов. Саду. Штедње ради не хтедох узимати сам кола, но сам са овдашњим бележником Фр. Боровским заједно на коли ишао и дошао у Нови Сад; одседосмо код „Беле Лађе.“

Због рђава пута путовасмо пуних 5 сахата, а пошто је речени бележник и мало више посла имао, то тај исти дан не могосмо ни помишљати на повратак кући.

После подне седесмо и писмо црна вина, а после вечере, ја са ма уморан, легао сам да спавам и незнајући, да је бележник отишао и куда је отишао.

Једном — у које доба незнам — дошо је пробудио ме је, говорио ми да је негде задужио, те и свој златан сахат и ланац у залогу дао, па бојећи се да тај дотични не би сутра дан примао, да је сахат и ланац у залог примио, позвао је мене да се ја о томе уверим, те му по потреби можда и сведоком будем. С тим је дошао и с тим ме је подигао.

Пробуђен, полу у сну још, устао сам и отишао с њиме. Куда смо ишли и како смо ишли — готово не могу рећи. Тек одједном се нађох у неком пространом локалу. Дуго недођох к себи — где сам, но кад једном увидех, да сам тамо где не бих требао да сам, ја, уверивши се, да је бележник у погледу свог сахата и ланца истину говорио, отишао сам одатле — даље. Дођох „Белој Лађи“ легох и опет даље спавах до ујутру.

Када и у које доба то све беше — и опет велим — незнам. То ће најбоље знати слуга код „Беле Лађе“ који ми је врата отворио, и који је видео, да сам сасма трезвен ошао.

Ујутру, када устадох, чујем од млађих, да је бележник долазио тамо, искао од њих новаца те кад му не дадоше викао и лармао, спомињући и мене, као саучесника у своме весељу.

Када чух, да је и мене у своју ствар уплетао, отишао сам код „Камиле“ чувши да је тамо, пробудио га и изгрдио га! Извињавао се он, да мене није спомињао, но ја нехтећи му веровати, огорчен на његов безочан поступак, узео сам кола — фијакер — и дошао кући, а он остао, да новаца набави, и платити што је задужио.

Нити сам дакле ја што задужио, нити према томе што платио, нити сам пак ја са полицијом посла имао.

Са полицијом је пак посла имао бележник; зашто и због чега — не знам. Шта је пак он полицији говорио, да ли је и опет мене уплетао — и то не знам.

Ето дакле, ствари те, ствари прљаве. Да ли сам дакле у тој ствари ја крив или невин, о томе изволите судити Ви и штовани читаоци.

У нади да ће те ову изјаву моју уврстити у Ваш цењени лист и молећи Вас да то учините јесам с поштовањем

У Ков. Сентивану, 31. јануара 1899.

Стеван Стевановић,
парох

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. У.)

ОГЛАСИ.

За моју трговину потребујем једног ГВОЖЂАРСКОГ ПОМОЋНИКА који говори српски, немачки и мађарски.

МИША НИКОЛИЋ,
у Инђији (Срем)

1—3 62

СТЕЧАЈ.

Оставком г. Живојина Секулића учитеља III. р. мешовите школе у Фелдварцу (бачком) остало је упражњено једно учитељско место, на које се овим стечај расписује.

Плата је с тим местом скопчана: 400 ф. у готовини, од којих се рачуна 360 фор. у име редовне и 40 ф. у име пофторне школе, коју прима у напред у месечним оброцима из политичне благајне (у изгледу је, да ће политична општина ту плату, са платама осталих учитеља изравнати, и са 144 ф. 50 н. повисити); у име стана, док се стан не назида 100 ф. у име зимњег огрева за себе и школу 50 ф. за чишћење школе 30 ф. за писарину 10 ф. 50 н. и од укопа кад на њега ред дође и кад позван буде 1 ф. —

Изабрани учитељ имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати у оним разредима, које му местни шкодски одбор доделио буде. Осим тога дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеним литургијама у једној певници појати. —

Рок стечају траје шест недеља дана.

Молбенице са сведочбама ваља упутити на местни школски одбор. —

Из III. ванредне седнице школског одбора. држане у Фелдварцу (бачком) 24. јан. (5 фебр.) 1899.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

48 3 3

ПОМОЋНИК

помодно-мануфактурне трговине, сервирао 6 година, говори осим српски још немачки и мађарски перфектно, тражи места. Ступање одма или за 14 дана. Обратити се треба на Администрацију овог листа.

53. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ДУГИЋА

У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује два старија помоћника, добра и искусна продавца. Првенство имају они, који су вични у продавању памука. Осим српског, потребан је немачки и романски језик. *Ступање одмах.* Оферте ваља управити на горе означе у фирму.

57 1—3

За моју шпецерајску и разних боја трговину, потребујем

МЛАЂЕГ СПОМОЋНИКА

који ступити може одмах. Исти треба да је добар детајлиста и да је вичан српском, немачком и мађарском језику.

Нови Сад, 12. фебруара 1899.

Јован Јаснић.

1—1 59

За моју књижару потребујем једног ваљаног

ПОМОЋНИКА

Првенство имају они, који познају и мађарску литературу Понуде ваља упутити под шифром: „М. Ј. Сомбор“ на администрацију »Заставе« уз прикључење поштанске марке од 10 н.

55 1—3

РЕТКА ПРИЛИКА.

Тражи се **КОМПАЊОН** са улогом од 2000 фор. ради примања једне давно постојеће српске шпецерајско-деликатесне радње са стовариштем у вредности од 8—10.000 фор. Иста радња може се одма примити.

Адреса може се дознати у администрацији „Заставе“ уз прикључење поштанске марке од 10 новч.

58 1—2

ВАЖНО ЗА ВИНОГРАДАРЕ!

Код потписаног може се добити, како у малом за баште, тако и у великом за винограде, добро примљених, чврсто сраслих и јако развијених

КАЛАМЉЕНИХ ЛОЗА

Ове су пакаламљене на двогодишњим америкaнским прпољцима од најбољих врста порталис-лоза. Калами су узимани од до сад познатих најизврснијих наших и страних врста.

Осим тога имам за продају глатке лозе **Riparia-portalis** и **Rupestris monticola** дебљине прве и друге класе.

У Ср. Карловцима, месеца фебруара 1899.

Марко Поповић,
виноградар.

1—6 56

Маријацелске капљице

за стомак

изврсно дејствујуће код болести стомака, јесу добро позната кућевна и народна средства без којих не треба бити

при немању апетита, слабости стомака, дисању хрђавог мириса, подригивању, волици, горушици, прекомерном нагомилавању слуза, жутици, одвратности и повраћању, грчевима у стомаку, тврдој столици или затвору.

Такође је опробано лековито средство код главобоље, препуњења стомака са јелом и пићем, при болести црне дигерице и хеморојиде и који пате од глиста. Код речених болести од многих година познате су **Маријацелске капљице** као најбоље средство, што доказују стотинами сведочби. Цена флаши са упутством 40 нов., великој флаши 70 нов. Централно отправништво кроз апотекара

Carl Brady, Apotheke zum „König v. Ungarn“ Wien, I., Fleischmarkt 1.

Може се добити у свим апотекама.

Главно стовариште **Josef v. Török,** Budapest, VI. Königsgasse 12.

520 14—22

Handlungs-Commis

von angenehmen Exterieur und feinen Manieren, für ein prima Modegeschäft in einer Provinzhauptstadt zum sofortigen Eintritt gesucht, derselbe muss perfect deutsch und serbisch sprechen, ein tüchtiger, selbstständiger Verkäufer und mindestens 25 Jahre alt sein. Offerte mit Angabe von Referenzen und Gehaltansprüchen nebst Beischluss von Zeugnissabschriften sind unter E. C. 2089. an Haasenstein & Vogler, Wien, zu richten.

43 3—3

ЦЕНОВНИЦИ — **Препарати од сладе ЈОВАНА ХОФА за слабе и болесне.** — БЕСПЛАТНО

Јована Хофа
напитак од сладе ради здравља.

За болести у грудима, плућима и желуцу, код рђавог варења, опште слабости као и за оне што се опорављају, напитак је кусан и снажи.

Већ 10 година или још од пре купујем ја од Вас пиво као и друге препарате он Ваше сладе. Сви су ти препарати једини лек, којим се моја жена опоравила. Молим још једну пошиљку.

К. Вегнер. Беч, Hofmühlgasse.

Јована Хофа
концентрован екстракт од сладе.

Код катара бронхијалног и у грлљану, као и код застарелога кашља, особито је добар за децу, у које су оболели органи за дисање, врло је кусан.

Ваши су препарати од сладе заиста добар и снажан лек. Молим да ми опет пошљете 5 великих боца концентрованог екстракта од сладе, 1 фунту слада-чоколаде и $^{2}/_{2}$ кесе бонбона од сладе за прси.

Г. Фишер, мајор у 33. пеш. пук. В. Варадин.

Јована Хофа
здравствена слада-чоколада.

Против слабости, немања крви, раздражености, несанице, слаба прохтева. Врло је кусна а и храни, те се може особито успешно употребити код слабуњаве деце и дојиља.

Ваша слада чоколада је најизврснија од свију познатих. Са успехом сам употребио тај пријатни напитак код крвничног застоја у варењу, бледила и опште ослабелости.

Др. Николај, лечник у Трибелу.

Јована Хофа
бонбона за прси од сладиног екстракта.

Добра је против кашља, промуклости, слузи. Праве бонбоне за прси од сладиног екстракта могу се по вољи трошити а да се не нахуди варењу.

За чудо сам се брзо епростио онакога кашља помоћу Ваших бонбона за прси од сладиног екстракта.

пл. Цедлиц-Најкирх, Валденбург.

Мојој су жени врло добро дошле Ваше бонбоне у њеном кашљу и астматичним боловима.

Вуш, свештеник, Вајшиц.

570 10—20

Могу се добити: у Новом Саду у апатекама Грозингера, Георгијевића, Плавшића, и Херцога; у дрогерији Стевана Фехера; у трговинама код гг. Дицгена, Коде, Браће Вагнера, и Стојановић и Радовановића. Главно стовариште за Угарску: у Пешти код лекарника Јозефа фон Терека, Kiralyutcza 12., а и непосредно код ЈОВАНА ХОФА ц. и кр. набављача Беч, I. Graben Bräunerstrasse 8.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.